

Na osnovu člana 16.stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona - Prečišćeni tekst ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj: 7/10.), na prijedlog Ministarstva za boračka pitanja, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 110. sjednici, održanoj dana 22.06.2021. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Prihvata se Informacija o vanrednoj novčanoj pomoć za potrebe branilaca i članova njihovih porodica u 2020. godini, Ministarstva za boračka pitanja.

II.

Informacija iz tačke I. čini sastavni dio ovog zaključka.

III.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

PREMIJER

Mirnes Bašić

Broj: 02-_____/21
Datum, 22.06.2021. godine
Zenica

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo za boračka pitanja,
1x a/a.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosna i Hercegovina
Zeničko-dobojski kanton
MINISTARSTVO ZA BORAČKA PITANJA

I N F O R M A C I J A
o vanrednoj novčanoj pomoći za potrebe branilaca i članova
njihovih porodica u 2020.godini

Zenica, maj 2021.godine

I.Uvod

Vanredna novčana pomoć u smislu važećih zakonskih propisa podrazumjeva skup mjera, postupaka i aktivnosti na unapređenju prava na život i osiguranju osnovnih sredstava za život branilaca i članova njihovih porodica, kao i prevazilaženju teških životnih situacija koje uzrokuju vanredne okolnosti. Teška ekonomska situacija u Državi direktno se odražava i na stanje na području Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu Kantona). Obzirom na posljedice ovakvog stanja neophodna je i potreba svih subjekata u društvu u osiguranju i obezbjeđenju minimum životnih uslova za branilačku populaciju u skladu sa važećim propisima. Mahom su to branioci i članovi njihovih porodica koji su braneći suverenitet i cjelovitost države Bosne i Hercegovine, a mnogi od njih sada sa narušenim zdravljem, trajnim oštećenjima organizma i posljedicama uzročno-posljedično vezanim za učešće u ratu i kao takvi sa umanjenim radnim sposobnostima u smislu da ličnim angažovanjem i radom obezbjede osnovne životne uslove. Odatle i potreba, obaveza i dug Kantona, grada i općine u pružanju podrške i obezbjeđenju osnovnih sredstva za život branilaca i članova njihovih porodica, što je naša i obaveza. Uvođenjem prava na egzistencijalnu naknadu za nezaposlene demobilisane branioce sa navršених 57.godina starosti i više i uz uslov ispunjavanja i dr. uslova definisanih članom 19. Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije BiH“ br.54/19) je u obavezi Federacije. Za one mlađe od 57. godina starosti, uz uslov nezaposlenosti i uz ispunjenje drugih uslova u pogledu ukupnih primanja domaćinstva i perioda ratnog angažmana, te donošenjem kantonalnih propisa koji regulišu ovu oblast davanja kroz Uredbu o novčanoj egzistencijalnoj naknadi za demobilizirane branioce („Službene novine Zeničko dobojskog kantona“ broj 6/20) uvođenje novčane egzistencijalne naknade je u obavezi Kantona. Isto je urađeno u smislu globalnog rješavanja problema ove populacije stanovništva i zadovoljenja osnovnih egzistencijalnih potreba, jer okruženje ne pruža mogućnosti trajnije rješavanja ove populacije stanovništva. Akcenat je bio na zapošljavanju i upošljavanju branilaca i dr. programskim aktivnostima koji bi motivisali i angažovali ovu populaciju stanovništva. Iz tih razloga potreba za ovim vidom pomoći je realnost i nužda.

Svjedoci smo nedefinisane pozicije branilačke populacije u društvu, a naročito u aspektu socijalne politike. Najveći procenat nezaposlenih upravo su pripadnici ove kategorije stanovništva, a isti se moraju nositi sa svim nedaćama življenja u današnjim vremenima kao što su kontinuirani rast cijena, povećani troškovi života, nemogućnost obezbjeđenja osnovnih životnih uslova za prehranjivanje porodice, plaćanje komunalnih usluga, troškovi školovanja djece i kupovine udžbenika, troškovi liječenja i posebno teška situacija sa pandemijom covid-a 19. i sl. Novinski natpisi i RTV emisije sa apelima za pomoć zbog teške socijalno-ekonomske situacije ovih kategorija na granici ljudskog dostojnstva, opominju i upozoravaju.

Sve navedeno opravdava postojanje vanredne novčane pomoći, koja je na području Kantona utvrđena kao dopunsko pravo, koje branioci i članovi njihovih porodica ostvaruju u slučajevima vanrednih okolnosti, koje uzrokuju tešku ekonomsku situaciju, a pod uvjetima, na način i postupak utvrđen važećim podzakonskim aktima.

II.Normativno regulisanje

Prava iz oblasti vanredne novčane pomoći branilaca i članova njihovih porodica regulisana su federalnim i kantonalnim propisima kako slijedi:

1. U članu 5. alineja e) Zakona o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona 1/14 i 1/18) predviđa se kao jedno od dopunskih prava i pravo na vanrednu noćanu pomoć i isto je definisano u članu 18. i 19. pomenutog Zakona. U članu 18. je navedeno "braniocima i članovima njihovih porodica u slučaju vanrednih okolnosti, kao što su elementarne nepogode i nesreće, smrt i bolest člana kućnog domaćinstva i u drugim slučajevima koji uzrokuju tešku ekonomsku situaciju, može se odobriti vanredna novčana pomoć u svrhu osiguranja sredstava za osnovne potrebe, a članom, 19. istog Zakona utvrđeno je „ Vlada Kantona će posebnim propisom utvrditi visinu novčanih sredstava koja mogu biti odobrena u svrhu vanredne novčane pomoći, uvjete, način i postupak dodjele istih, kao i ostala pitanja od značaja za ostvarivanje ovog prava“.
2. U „Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona“ broj: 4/14, objavljena je Uredba o vanrednoj novčanoj pomoći braniocima i članovima njihovih porodica i ista petrpjela izmjene i

dopune u Uredbi o izmjenama i dopunama Uredbe, prema Zaključku Vlade ZDK br. 02-02-986/18 od 18.01.2018. godine (u daljem tekstu Uredba). Uredbom o vanrednoj novčanoj pomoći, kao podzakonskim aktom, utvrđeni su uvjeti, način i postupak ostvarivanja prava na novčanu pomoć za osnovne potrebe branilaca i članova njihovih porodica, koji imaju prebivalište na području Kantona, kao i povratnika u Republiku Srpsku koji ostvaruju osnovna prava iz branilačko- invalidske zaštite u općinama Kantona i koji su na evidenciji nadležnog organa za vojne evidencije u općinama Kantona.

3. Zakonom o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ br. 54/19.) i to član 4. tačke d), i), l) i k).
4. Programom utroška sredstava Budžeta Zeničko-dobojskog kantona za 2020.godinu planiranih na pozicijama Ministarstva za boračka pitanja usvojenog Zaključkom Vlade Kantona broj: 02-11-1280/20 od 23.01.2020.godine; (u daljem tekstu: Program utroška), na razdjelu 24, budžetska organizacija 01, potrošačka jedinica 0001, ekonomski kod 614200, „Tekući transferi pojedincima“, subanalitika OAD 213 „Vanredna novčana pomoć“, za navedenu namjenu prvobitno su planirana sredstva u iznosu od 400.000,00 KM.

Tokom 2020.godine, vršeno je umanjeње rashoda sredstava planiranih za ovu namjenu prema Odluci Ministarstva finansija, a na prijedlog ovog Ministarstva, sa izmjenama i dopunama Budžeta Zeničko-dobojskog kantona za 2020.godinu od 13.04.2020. godine ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona br.7/20"), sredstva na ovoj poziciji su umanjena i opredjeljenost istih na razdjelu Ministarstva, iznosio je 200.000,00 KM.

III.Realizacija prava u 2020 .godini sa tabelarnim pregledima

Postupak i način ostvarivanja prava na novčanu pomoć realizovan je u skladu sa procedurom utvrđenom odredbama Uredbe, kao podzakonskim aktom, kojom je definisan predmet Uredbe, korisnici prava, posebni uvjeti, pojmovi, dokazivanje statusa, postupak dodjele pomoći (podnošenje zahtjeva, potrebna dokumentacija, općinska komisija, postupak po zahtjevu, Komisija Ministarstva, posebni slučajevi, odobravanje sredstava, izdavanje rješenja).

Uredba obezbjeđuje dvostепенost postupka i to u smislu da se zahtjev za vanrednu novčanu pomoć aplicira kod nadležne općinske službe koja formira svoju komisiju, a ista postupa u skladu sa članom 9.stav 2. Uredbe. Drugostепенi organ dostavljene prijedloge prvostепене komisije razmatra i to od strane tročlane komisije koju imenuje Ministar. O prijedlozima Komisije o dodjeli sredstava koja po pojedinačnim zahtjevima ne prelaze 1.000,00 KM odlučuje Ministar. U slučaju da Komisija ocijeni da se određenom korisniku trebaju odobriti sredstva u iznosu većem od 1.000,00 KM, u tom slučaju na obrazloženi prijedlog Ministra, zaključak o odobravanju sredstava donosi Vlada Kantona.Uredbom je utvrđeno i da o žalbi na rješenje gradske/općinske službe rješava Ministarstvo- član 15. Uredbe, obaveza vođenja elektronske evidencije o podnesenim zahtjevima i korisnicima prava po Uredbi od strane gradske/općinske službe i Ministarstva čl.18. Uredbe, kao i nadzor nad provođenjem ove Uredbe ima Ministarstvo, što je utvrđeno članom 19. Stav (2).

Posebni uvjeti decidno su definisani članom 4. Uredbe, kao Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe prema Zaključku Vlade Zeničko-dobojskog kantona br. 02-02-986/18 od 18.01.2018. godine, a koji kaže da novčanu pomoć branioci i članovi njihovih porodica mogu ostvariti pod uvjetom:

1. da imaju prebivalište na području kantona u trajanju od najmanje 2 godine neprekidno, osim povratnika u RS;
2. da prava iz oblasti branilačko-invalidske zaštite ostvaruju u općinama Kantona,
3. da nisu u radnom odnosu,
4. da oni i članovi njihovog porodičnog domaćinstva nisu vlasnici ili suvlasnici subjekta koji obavlja privrednu ili drugu djelatnost, registriranog kao privredno društvo;
5. da sredstva za naznačene potrebe nisu ostvarili po nekom drugom pravnom osnovu,

6. da ukupna primanja porodičnog domaćinstva (uključujući i primanja iz oblasti branilačko-invalidske zaštite) ne prelaze iznos od 50% prosječne neto plate isplaćene u FBiH u prethodnoj kalendarskoj godini. Prema podacima Zavoda za statistiku FBiH za 2019. godinu to je bio iznos od 464,00 KM.
7. Stav (2) istog člana propisuje da vanredna novčana pomoć može biti odobrena jednom u toku kalendarske godine.

U tom smislu tročlana Komisija Ministarstva-član 11. Uredbe, koju je posebnim rješenjem imenovao ministar Ministarstva zaprimila je i obradila:

Ukupno 135 prijedloga za odobravanje vanredne novčane pomoći od čega je odobrena pomoć za 122 (stodvadesetdva) korisnika, a odbijeno 13 zahtjeva zbog neispunjavanja uvjeta propisanih Uredbom i njih 20-a vraćeno na dopunu kao nekompletna dokumentacija ili iz formalno pravnih razloga, obzirom da su se obratili direktno Ministarstvu. Shodno članu 11. stav 2. Uredbe kao nadležni drugostepeni organ obrađeno je i riješeno tri žalbe.

Dio predmeta koji nije mogao biti realizovan u 2019. godini, evidentiran je, uknjižen i realizovan u 2020. godini, tačnije njih 29, od čega je bilo 20 rješenja o priznavanju prava na novčanu naknadu u iznosu do 300,00 KM., u skladu sa članom 10. tačka a) Uredbe.

Tokom godine nije bilo kontinuiranog trošenja sredstava sa ove pozicije davanja Ministarstva, jer je donošenjem Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ br.54/19.) i uvođenjem egzistencijalne novčane naknade za nezaposelne demobilisane braniocce uz ispunjenje drugih uslova, definisanih kantonalnim propisima koji regulišu ovu oblast davanja kroz Uredbu o novčanoj egzistencijalnoj naknadi za demobilizirane braniocce („Službene novine Zeničko dobojskog kantona“ broj 6/20) uvođenje iste urađeno u smislu globalnog rješavanja problema ove populacije stanovništva i zadovoljenja osnovnih egzistencijalnih potreba. Kako se tokom tekuće 2020. g očekivalo i donošenje kantonalnih propisa koji bi regulisali oblast davanja kroz vanrednu novčanu pomoć, obzirom da je teška socijalno-ekonomska situacija pripadnika branilačke populacija donekle ublažena uvođenjem egzistencijalne naknade. Trošenje sredstava sa pozicije vanredne novčane pomoći je nastavljeno tek u drugoj polovini tekuće 2020. godine, a inteziviralo se u zadnjem kvartalu iste. Rješavanje zahtjeva se odnosilo na Posebne slučajeve, koji nisu definirani ovom Uredbom, a po svemu su specifični i zahtijevaju hitno rješavanje, što je propisano članom 12. (Posebni slučajevi) Uredbe, i koje nije bilo moguće riješiti na neki drugi način, rješavani su kroz ovaj transfer vanredne novčane pomoći. Za razliku od dosadašnje prakse i pomoći u slučajevima velikih kreditnih, komunalnih i ostalih zaduženja, žiranata kada su pojedinci-branioci i članovi njihovih porodica dovedeni u bezizlaznu situaciju, troškovi neophodnih dodatnih sredstava za školovanje, smrtni slučajevi u porodici, nedostatna sredstva za završne radove i uređenje stambenih prostora u svrhu neodložnog useljenja u stamb. jedinice ili priključci na elektro energetska ili vodovodnu mrežu u cilju stvaranja minimum uslova, kao i nedostatna potrebna sredstva za bavljenje poljoprivrednom proizvodnjom i obezbjeđenje uslova za življenje od vlastitog rada, sada se pojavljuje i problematika povratnika u Republiku Srpsku koji su nezaposleni, a zbog izmjene zakona o zapošljavanju u RS, skidani su sa evidencija nezaposlenih, bez ličnog znanja, te na taj način izgubili prava na sticanje egzistencijalne novčane naknade zbog neispunjavanja elementarnih uslova u pogledu dužine staža na evidenciji nezaposlenih lica, iako su godinama nezaposleni.. Tokom 2020. godine ukazana je pomoć ovim licima i njih 22 koja se vode u odjeljenjima odbrane Doboj jug, šest sa područja općine Tešana i dva iz Maglaja dobilo je sredstva ove namjene.

U tekućoj 2020. godini rješavani kao posebni slučajevi zbog svoje speifičnosti i u skladu sa čl.12. Uredbe, su i dva slučaja iz Olova i dva iz Tešnja, zbog požara koji je zadesio domaćinstva i pričinjene materijalne štete na posjedima.

Bilo je i potrebe hitne uplate neuplaćenih doprinosa iz radnog odnosa u cilju sticanja uslova za penzionisanje i sl., takav predmet rješavan za ženu, ratnog vojnog invalida iz Maglaja.

U skladu sa čl. 4. tačke 1. i j. Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ br.54/19.) rješavano je i 29 korisnika vanredne novčane pomoći i to najvećim dijelom s područja općina Tešanj i Zavidovići, a zahtjevi su se odnosili na priključke na infrastrukturne mreže vode i el. energije.

Imajući u vidu da su u strukturi korisnika ovog vida prava nezaposlena lica, već starije životne dobi i često sa već izraženim zdravstvenim problemima (kojima je objektivno i teže doći do bilo kakvog zaposlenja), tročlane, četveročlane i višečlane porodice bez zaposlenja, bez uslova za bavljenje poljoprivredom i drugim oblicima dodatnih djelatnosti, to nije bilo moguće zanemariti slučajeve klasičnih primjera porodica u stanju socijalne potrebe, kojima je ovaj vid pomoći realna potreba i nužda.

Treba istaći da su nastojanja Ministarstva u realizaciji ovog vida dopunskog prava za branioce i članove njihovih porodica u 2020. godini, bila uz primarni akcenat na odobravanju sredstava u slučajevima vanrednih okolnosti, podrška i pomoć po svakom zahtjevu u kome je iskazana i iznesena ideja, a u cilju osiguranja neophodnih sredstava za egzistenciju porodice.

U nastavku dat tabelarni pregled podnesenih zahtjeva i odobrenih pomoći po općinama i kategorijama- tabele 1. i 2.

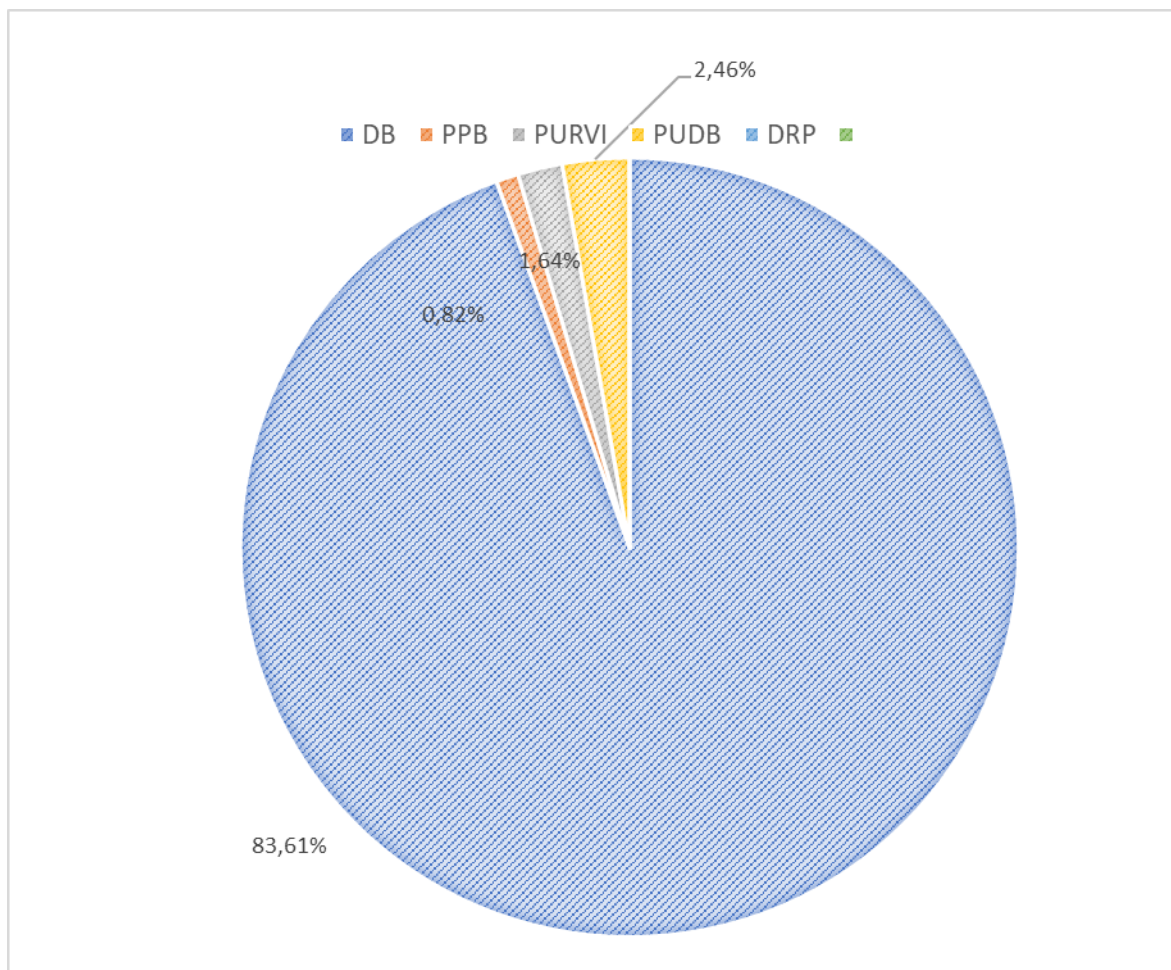
Tabela br. 1-Pregled podnesenih zahtjeva i odobrenih pomoći po općinama

R.br.	Općina	Podnešeno zahtjeva	Odobreni zahtjevi	Odbijeni zahtjevi	Iznos sredstava
1	Breza	2	2		2.000,00
2	Doboj-jug	30	30		28.800,00
3	Kakanj	12	12		5.300,00
4	Maglaj	4	3	1	3.000,00
5	Olovo	10	9	1	7.000,00
6	Tešanj	51	45	6	33.800,00
7	Usora	0			0,00
8	Vareš	2	2		800,00
9	Visoko	1	0	1	0,00
10	Zavidovići	9	9		7.200,00
11	Zenica	6	4	2	2.650,00
12	Žepče	8	6	2	3.950,00
Ukupno:		135	122	13	94.500,00

Tabela br. 2-Pregled dobrenih pomoći po općinama i kategorijama

R.br	Općina	Ukupno odobreno zahtjeva	Odobreno po kategorijama					
			RVI	DB	PPB	PURVI	PUDB	DRP
1	Breza	2	1	1				
2	Doboj-jug	30	3	26	1			
3	Kakanj	12	1	9		2		
4	Maglaj	3	1	2				
5	Olovo	9		9				
6	Tešanj	45	3	42				
7	Usora	0						
8	Vareš	2	1	1				
9	Visoko	0						
10	Zavidovići	9	1	7			1	
11	Zenica	4	1	3				
12	Žepče	6	2	2			2	
Ukupno:		122	14	102	1	2	3	0
%		100	11,48	84,43	0,82	1,64	2,46	0

Dijagram 1. – Raspodjela odobrenih sredstava prema kategorijama korisnika

DB- demobilisani branioci

RVI- ratni vojni invalidi

PURVI- porodica umrlog RVI

PPB- porodica poginulih branilaca

PUDB- porodica umrlog DB

.Zaključna razmatranja

Činjenica da branioci i članovi njihovih porodica, koji su podnijeli breme rata i na koju je četvorogodišnja borba za lični i opstanak Države ostavila trajne posljedice u svakom pogledu, počev od trajno narušenog zdravlja (izraženih zdravstvenih smetnji, kako fizički, tako i psihičkih, gubitka dijelova tijela i sl.), gubitka članova porodice, do nedavno su živili u uslovima i na način da od postojećih mjesečnih primanja ili nikakvih mj. primanja ne mogu osigurati neophodna sredstva za preživljavanje sebe i članova porodičnog domaćinstva. Kako su to mahom sada već dijelom i stariji radno-sposobni pojedinci na pragu ulaska u treću životnu dob, istima je i puno teže doći do bilo kakvog zaposlenja ili su već radili u firmama koje su propale, pa su na čekanju posla i sl., a u obavezi su izdržavati porodicu.

Iz tih razloga, potreba za ovim vidom pomoći je i obaveza Države, a kao odgovor na takvo stanje je i uvođenje egzistencijalne novčane naknade za nezaposelne demobilisane branioce uz ispunjenje drugih uslova, definisanim kantonalnim propisima koji regulišu ovu oblast davanja kroz Uredbu o novčanoj egzistencijalnoj naknadi za demobilizirane branioce („Službene novine Zeničko dobojskog kantona“ broj 6/20) za demobilizirane branioce mlađe od 57 godina, a za one starije uvođenje egzistencijalne naknade provodi se kroz federalni zakon i na federalnom nivou. Uvođenje iste urađeno je u smislu globalnog rješavanja problema ove populacije stanovništva i zadovoljenja osnovnih egzistencijalnih potreba, a što se direktno odrazilo na vanrednu novčanu pomoć, obzirom da svi oni koji su stekli pravo na egzistencijalnu novčanu pomoć i nisu imali vanredne okolnosti definisane Uredbom i o kojima je već bilo govora, i nisu imali mogućnost apliciranja za ovu vrstu pomoći. Evidentan je znatno manji broj zahtjeva koji se rješavao sa pozicije vanredne novčane pomoći u odnosu na raniji period, a utrošenost sredstava je bila nešto manja od 50% planiranih ili tačnije 94.500,00 KM. Sve navedeno se može objasniti činjenicom da nije bilo utroška sredstava zbog teške soc.-ekonomske situacije, kakva je bila ranija praksa, jer ova populacija stanovništva na

rubu životne egzistencija nije smjela biti zaboravljena. Rješavani su samo Posebni slučajevi koji su imali neku od vanrednih okolnosti ili životnih okolnosti, što će biti praksa i u buduću, a isto se biti izdefinisano zakonskim propisima koji su u izradi. Imajući u vidu navedeno s punim opravdanjem, a kao proizvod potrebe branilaca i članova njihovih porodica na području Kantona ovo pravo je i utvrđeno postojećim propisima.

Uz zakonsku ne treba zaboraviti i treba istaći iznad svega i moralnu obavezu Države prema ovoj populaciji, te je prilikom odlučivanja o svakom pojedinačnom slučaju ovo Ministarstvo vodilo računa o priloženim dokazima, obrazloženju zahtjeva i navodima podnosioca kako i na koji način je moguće riješiti. Uviđaji u stvarima iz zahtjeva na terenu nisu vršeni, obzirom na trenutnu situaciju sa pandemijom covid-a 19 na našim prostorima i šire.

Pravci i smjernice za ublažavanje teške ekonomske situacije ove populacije, podrazumjevaju donošenje i provođenje globalnih reformskih mjera na nivou Države u svim oblastima, a posebno u oblasti zapošljavanja, a koje bi se direktno odrazile na položaj ove populacije. Pored ranije isticanih i predlaganih mjera, opredjeljenje Ministarstva u okviru svakodnevnih aktivnosti je podrška i podsticaj zapošljavanju, odnosno samozapošljavanju. U tom dijelu posebnu ulogu i značaj zauzima stvaranje uslova i klime za samozapošljavanje. Tako su tokom 2020. godine raspisani Javni pozivi za zapošljavanje i samozapošljavanje

Neosporno je da u okviru Ustavnih nadležnosti Kantona, Ministarstvo kao nadležni organ u okviru prava i dužnosti realizuje pravo na ovaj vid novčane pomoći te na taj način i uz predlaganje drugih odgovarajućih mjera nastoji poboljšati tešku ekonomsku situaciju branilaca i članova njihovih porodica. U segmentu organizacije i strukturi vlasti, Ministarstvo ne može i ne smije ostati usamljeno, jer briga i poboljšanje položaja branilaca i članova njihovih porodica je dužnost i obaveza cijele društvene zajednice.

MINISTAR

Fahrudin Čolaković

Zenica, april 2021.godine

Naš znak:13/03-2-4-37-1-6148 /21.